

hevigste veldslagen van heel de campagne in Birma zich afgespeeld. Na de eerste slag in de Arakanen hebben de geallieerden een lesje geleerd en begonnen de Indiërs zich te ontpoppen tot een heuse vechtmachine.

Naast de conventionele veldslagen bespreek ik ook de ietwat onorthodoxe operaties achter vijandelijke linies van zowel de Chindits als de Marauders, maar ook de infiltraties van de OSS en de SOE. Het grote keerpunt van de oorlog in Birma was de Slag van Kohima. In dit stadje, gelegen in de hooglanden van de Naga koppensnellers, is de Japanse opmars tot stilstand gekomen en kunnen we zeggen dat de oorlog beslecht is geweest op een ... tennisveld. De uitbraak te Imphal heeft de Japanners in het defensief gedreven en na de val van Meiktila kon de race naar Rangoon ingezet worden. Daarbij wordt een Belgisch-Congolees bataljon niet vergeten.

Hoofdstuk vijf kun je beschouwen als een annex van Birma, namelijk de strijd aan de Salween. Het was hier aan de Boze Rivier dat de Japanse opmars in Yunnan spaak liep en dat beide partijen gedurende twee jaar de kat uit de boom gekeken hebben. Dankzij Amerikaanse waarnemers, wiens geduld herhaaldelijk op de proef werd gesteld, hebben de Chinezen een formidabele strijdmacht op de been weten brengen die, na eindeloos getalm, er toch in geslaagd is om de Japanners het hoofd te bieden. De moeilijke relatie tussen de eeuwige azijnpiesser Joe Stilwell en Chiang Kai-shek komt aan bod, net als de incompetentie van de Chinese generaals die zich Dzjengis Khan waanden.

Betreffende de bronnen heb ik ervoor gekozen om deze te groeperen achteraan in het boek, om het overzicht te bewaren. Wanneer bepaalde bronnen zich tegenspreken, wordt dit vermeld. Wanneer het nodig werd geacht om een bron direct te vermelden, is deze in de tekst opgenomen.

Tenslotte wil ik benadrukken dat ik met dit boek niet over één nacht ijs ben gegaan en niet alleen maar de versie van de overwinnaars beschrijf. Toen tijdens de Covid-19 periode zowat heel de wereld was stilgevallen, had ik zeeën van tijd om aan mijn boek te werken, tijd die ik handig heb weten te gebruiken. Tijdens mijn urenlange zoektochten naar beschikbare bronnen ben ik gestuit op wat men de *'Japanese monographs'* noemt. Dit zijn een serie van monografieën opgeschreven door toenmalige Japanse officieren die de acties van hun strijdkrachten weergeven. De meeste van die series, zijn vertaald naar het Engels onder toezicht van de American Far East Command en zijn in de periode 1955-60 volledig herzien en herschreven. Dankzij die studies kennen we de Japanse versie van de feiten en ze bevatten naast zeer accurate kaarten ook informatie van onschatbare waarde betreffende troepensterkte, gebruikt materieel, te volgen strategieën enz. Het spreekt voor zich dat bepaalde zaken die terug te vinden zijn in de mo-

nografieën met een korreltje zout genomen moeten worden. Vooral in Birma en Nederlands-Indië werden sommige Japanse nederlagen wel eens gebagatelliseerd en werden aantallen betreffende gesneuvelde soldaten wel eens geminimaliseerd. Daarnaast heb ik ook veel te danken gehad aan de Thaise re-enactment groepen die mij van zeer gedetailleerde informatie hebben voorzien van de Frans-Siamese Oorlog van 1940-41. Tenslotte heeft ook de Tokyo University of Foreign Studies mij goed geholpen met info over de Japanse aanwezigheid in Indochina.

Veel leesplezier.

HOOFDSTUK 1: DE DUBIEUZE ROL VAN THAILAND

1.1 De Frans-Thaise oorlog van 1940-41

Wat voorafging

Om de vijandschap tussen Frankrijk en Thailand (dat tot 1939 Siam genoemd werd) goed te begrijpen, moeten we teruggaan in de tijd, met name naar de periode van koning Narai de Grote (1629-1688), in het Siamese Ayutthaya-tijdperk. Het was toen dat koning Narai de Fransen heeft uitgenodigd aan het hof, vooral met de bedoeling om de ambities van de Nederlanders in het oog te houden. Het gevolg was echter dat de Fransen gingen blijven — en ze bleven lang.

Tijdens de achttiende eeuw was het buurland Cambodja nog een vazalstaat onder het bewind van koning Rama I (1782-1809), maar die kon niet verhinderen dat de keizers van de Nguyen-dynastie in Vietnam ook hun interesse in het land toonden. Dit begon langzaam maar zeker uit te draaien op een conflict, en een voorstel om terug te keren naar de status quo van 1802 haalde niets uit. Daarop stuurde de door de Vietnamezen geïnstalleerde Cambodjaanse marionettenkoning, Ang Dong, een brief naar Napoleon III, met de vraag tot bescherming van zijn steeds kleiner wordend koninkrijk. De Fransen besloten om steun toe te zeggen — maar dat had een prijs. Als 'opvolgers' van de Vietnamezen hadden de Fransen zagezegd het recht om hun heerschappij uit te breiden over Cambodja. De Siamezen probeerden de Fransen te counteren, en dit leidde uiteindelijk tot het Frans-Siamse Verdrag van 1867, dat Thailand de heerschappij gaf over de provincies Battambang en Siem Reap (Angkor), die al sinds de vorige eeuw onder hun controle waren.

Zo bevond Siam zich in de negentiende eeuw tussen hamer en aambeeld. In het westen zaten de Engelsen, die toen de volledige controle hadden

verworven over Birma. In het oosten zaten de Fransen, die heer en meester werden in Vietnam, Laos en Cambodja — het gebied dat ze omdoopten tot Indochina. Rond de eeuwwisseling wist Thailand zijn onafhankelijkheid echter wel te behouden, en dit dankzij het vakkundig optreden van twee charismatische Siamese koningen: Mongkut (Rama IV) en Chulalongkorn (Rama V). Het land had daarvoor wel enkele toegevingen moeten doen, in de vorm van enkele vernederende verdragen die met de Britten en de Fransen afgesloten werden. In 1893 kwam het dan toch tot een gewapend conflict tussen Frankrijk en Siam, toen Gustave Pavie, de nieuwe Franse consul in Luang Prabang, eiste dat de Siamezen al hun grondgebied op de oostelijke oever van de Mekong aan Frankrijk zouden afstaan. Als reden werd gegeven dat deze grond bij Indochina hoorde, en dus ook bij Frankrijk. De Siamezen verzetten zich, maar om hun eis kracht bij te zetten stuurde de Franse marine een kanonneerboot naar Bangkok.

De vijandelijkheden bereikten een hoogtepunt op 13 juli 1893, toen de Fransen een conflict uitlokten te Paknam, een fort gesitueerd ten zuiden van Bangkok, aan de monding van de Chao Phraya. De Fransen braken door de Siamese linies en voeren Bangkok binnen om daar het koninklijk paleis te bestoken. Op 20 juli gaven de Fransen een ultimatum aan de Siamezen, waarin besloten werd dat ze het gebied ten oosten van de Mekong in Laos moesten afstaan en drie miljoen franc moesten betalen ter compensatie van het incident te Paknam. Daarbovenop eisten de Fransen nog eens garanties dat Siamese troepen vertrokken uit Battambang en Siem Reap, een zone van 25 kilometer breed aan de Mekong gedemilitariseerd werd, en dat ze Chantaburi mochten bezetten. Omdat de Siamezen geen steun vonden bij de Engelsen, gingen ze schoorvoetend akkoord met de Franse eisen, die leidden tot het vernederende Frans-Siamees Verdrag van 3 oktober 1893.

De verhoudingen tussen Siam en haar burens waren iets minder gespannen toen het land zich aan de zijde van de geallieerden schaarde in 1917 en troepen stuurde naar het Westelijk Front. Vanaf 1939 begon de houding echter weer stilaan om te slaan. Op 24 juni van datzelfde jaar, onder de regering van koning Maha Ananda Mahidol (Rama VIII), werd de naam Siam afgeschaft, en het land werd vanaf toen Thailand genoemd. Slechts heel even, van 1946–48, werd de naam Siam nog eens gebruikt. De Thais keken erg op naar Japan, en zeker naar de manier waarop het land van de rijzende zon zich opstelde tegenover het Westen. Dit was merkbaar in militant boeddhisme en de houding van de Thais t.o.v. Chinese migranten sinds de jaren twintig. Een wapenwedloop drong zich op, en Thailand ging meer toenadering zoeken bij Italië en Japan in de aankoop van wapens. Daarbij werd de traditionele leverancier, Engeland, op een zijspoor gezet. Deze ontwikkeling dicteerde stilaan